

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

R.P. Richardi Lyncei ... Vniversa Philosophia Scholastica

Complectens Dialecticam, siue Scientiam de Veritate, in decem libros
distributam

Lynch, Richard

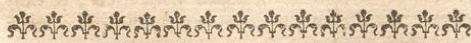
Lvgdvni, 1654

Tractatvs III. De aliis speciebus veritatis simplicis, siue termini.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95210](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95210)

dentario veluti liberatum, & nec materiae, nec etiam quantitati inexistens, neutiquam esset album, esset tamen albedo, vt certo certius.

61 Ad secundum respondeo, denominatiua realia, seu res concretas impraesentiarum definiri (vt contra non paucos Nominalium persuadet secunda pars secundae obiectionis, ac triplex ratio in ea breuiter insinuata) atqui eiusmodi denominatiua, seu concreta casu Dialectico ab abstractis differre. Deinde, tametsi de casu grammatico sermo esset, adhuc denominatiua realia tali casu differre possent ab abstractis: sicut enim vnura ab alio solo nomine differre dicitur, ens v. g. à gladio: non quod nomine constet, nomenve sit, cum non sit oratio, nec orationis pars, sed, quod nomine significetur: ita pariter denominatiua realia, seu res concretæ ab abstractis differre poterunt, solo casu: non quo constent, sed quo significantur. Sed de abstractis, & concretis (à quibus denominatiua vix differre arbitramur) plura tract. sequenti.

TRACTATUS III.

De aliis speciebus veritatis simplicis siue termini.

CAPVT I.

Terminus in communi ulterius quintupliciter diffecatur.

1 **I**N primis autem dissecari solet in concretum, & abstractum. Concretus est qui rem instar compositi significat: veluti homo, albus, nullus: qui termini exprimit totum quoddam ex humanitate, & substantia, ex subiecto & albedine ex nullitate, & re quæ nulla asseritur: abstractus est, qui rem instar partis significat: veluti humanitas, albedo, & nullitas; qui termini partem quandam hominis, albi, nullius, aut quasi partem significant prout talem. Quæ definitio colludit cum ea, quam tradunt Fons. lib. 1. cap. 23. & Cardinal. Toletus lib. 2. cap. 13.

2 Obiiciunt aduersus eam Recentiores: Deus est terminus concretus, sicut Deitas abstractus: nihilominus non significat compositum, propterea quod Deus ob infinitam simplicitatem ac perfectionem suam ab omni compositione sit alienus. Confirmant primo, quoniam corpus simplex, possibile saltem est: at est terminus concretus: hic ergo compositum non significat. Confirmant secundo, humanitas significat essentiam hominis adæquatè sumptam: at ea constat corpore & anima; humanitas igitur significat, rem compositam; cum tamen neutiquam sit terminus concretus, sed abstractus.

Respondeo, Deus ex substantia diuina virtualiter intrinsecè componitur. Deinde saltem ratione nostra, seu virtualiter extrinsecè componitur ex duabus formalitatibus, quarum penes alteram cum substantia creata, & penes alteram cum natura creata conuenit; hæc autem compositio, cum sit præcisè secundum quid talis, sicut & illa prior, inde est vt neutra in Deo imperfectionem arguat vllam. Demum est Deus tum virtualiter intrinsecè, tum

etiam virtualiter extrinsecè sit indistinctus & simplex: tamen ea vox eum per modum compositi significat: haud secus atque eum concipimus velut corporeum, quin re aut ratione, corporeus sit? Ex quo ad primam confirmationem liquet. Ad secundam ferè eodem modo respondeo: aliud est significare rem compositam, aliud eam significare per modum compositi: etenim in eodè conceptu reperitur interdum ratio partis, & totius, & voce aliqua exprimi potest magis ratio partis, quam totius: proinde ea vox, *humanitas*, est terminus abstractus, non concretus, qualicet compositum ac totum quoddam exprimat, magis tamen in eo rationem partis quam totius exprimit; & ita compositum non per modum compositi, sed partis significat. Sic vox, *rationale*, in homine magis vim discursuam quam sensitiuam exprimit, quamquam vtramque quodammodo indiget.

In hac diuisione animaduertendum est, concreta alia esse substantialia, cuiusmodi sunt homo, Angelus; alia accidentalialia, vt albus, niger; alia realia, vt quodlibet horum; alia rationis solius, qualia sunt composita ex genere & differentia: alia demum merè vocalia, veluti ens respectu entitatis, res respectu realitatis.

Præterea diuidi solet terminus in connotatiuum, & absolutum: absolutus est, qui significat rem instar per se stantis, vt homo; connotatiuus est, qui eam significat per modum alteri adiacentis, vt albus. Obiicies primo contra vtramque definitionem: homo significat humanitatem supposito adiacentem, & non per se stantem, & tamen est terminus absolutus, non connotatiuus. Secundo vbicatio, duratio, albedo, & similes notiones significant rem alteri adiacentem, videlicet formam accidentalem, de cuius conceptu est accidere, seu adiacere, nihilominus non sunt termini connotatiui: demum negatio, carentia priuatio, non significant rem, ac proinde nec rem per se stantem, cum tamen termini absoluti censeantur.

Ad primum, & secundum argumentum respondeo: aliud est significare rem alteri adiacentem, aliud rem per modum alteri adiacentis: siue quod iuxta est, longe diuersa sunt, significare rem alteri adiacentem ex parte obiecti, & eam significare ex parte modi: sicut diuersa sunt, cognoscere animal ex parte obiecti, quod sit secundum aliquos per actum re pondentem huic voci, rationale, & illud cognoscere ex parte modi, quod neutiquam sit eo actu, vti paulò supra in simili dictum: notiones ergo adductæ in prima, & secunda obiectione priori modo significant, non posteriori, posterior autem significatio est propria termini connotatiui, & ideo ex notiones ita sunt termini absoluti, vt significationem propriam, & genuinam termini connotatiui minime sortiantur. Ad tertium argumentum respondeo, non in definitione termini absoluti, & etiam connotatiui latè sumi, qua ratione non entia complectitur.

Ex dictis colligitur primo, omnia nomina substantiua, etiam ea Pater, Dominus, Rex, & similia esse terminos absolutos; in quo ferme solus Fonsca lib. 1. cap. 24. dissentit. Constat secundo, omnia nomina adiectiua prout talia esse terminos connotatiuos, id quod est, & ex ethymo vocis, & nostra definitione, & communi consensu perspicuum. Constat tertio contra nonnullos recentiores, adiectiua neutraliter & substantiue supra esse terminos absolutos, siquidè à connotatione & adiectione omni absoluta sūt, alias adiectiue sumeretur, cōtra quæ supponitur. Constat

7 Constat quartò, terminum absolutum malè definitum à Villalpando lib. 1. cap. 5. eum qui non sumit denominationem ab alio : tum quia definitio conceptibus positiuis compingi, si potest debet : tum quia homo est terminus absolutus, cum tamen ab humanitate denominationem sumat. Constat quintò, non melius à Soto cap. 10. lect. 1. terminum absolutum definitum esse, eum qui prater suum materiale nihil aliud adiacere, vel non adiacere significat : quia perperam omni termino absoluto materiale attribuit, cum Deus, & Angelus eo careant : ceterum ita ea definitio explicari potest, vt eadem sit cum nostra, & ita solo obscuritatis vitio laborat : Constat sextò, perperam etiam definitum ab Hurtado disp. 1. sum. lect. 9. terminum absolutum, eum qui se solo est perfectè significatiuus, siquidem se solo significat omne id, ad quod significandum ab hominibus impositum est, quo pacto agens illud perfectè agit, quod producit totum effectum, ad quem producendum ab authore naturæ destinatur : secundò, quoniam ideo albus iuxta ipsum non est perfectè significatiuus, quia eo nomine audito hæret auscultans, nec quiescit, donec an sit Petrus, an Paulus, aut alter comperiat : aut audita hac voce homo idem vsu venit, & audiens, quis sit in particulari, anxius explorat : homo igitur in hoc sensu non est perfectè significatiuus, cum tamen sit terminus absolutus.

Insuper diuidi conuenit terminus in categorematicum, & syncategorematicum ; ille est, qui prædicationem se solo in recto claudere potest, vt homo, albus, quorum alteruter in propositione, vel subiectum, vel certè prædicatum directum esse potest : hic est, qui aliter in propositione collocari postulat, vt omnis, nullus, quorum neuter in propositione subiici aut prædicari directè se solo potest ; quibus adde vnionem aliasque particulas orationis videlicet aduerbia, coniunctiones, interiectiones, & similia. Hæc definitio vtriusque termini cum vocum ethymo belè colludit ; nam categoria, latine prædictio est, quare terminus syncategorematicus sonat eum, qui simul cum alio extremo directo in prædicatione collocatur, & categorematicus, qui sine alterius adminiculo in prædicatione directè ponitur : Item duplex ea definitio colludit etiam cum duabus à B. Thoma 1. part. quæst. 3. art. 3. traditis dicitur autem (inquit ille) dictio categorematica, quæ absolute ponit rem significatam circa aliquod suppositum, vt albus circa hominem, cum dicitur homo albus, & paulò infra, dictio verò syncategorematica dicitur, quæ importat ordinem prædicari ad subiectum, sicut hæc dictio omnis, vel nullus. Ecquid autem est ponere rem significatam circa aliquod suppositum, nisi rem aliquam exprimere, quæ de alia possit se sola prædicari directè, aut quæ se sola possit alteri in propositione directè subiici : ecquid etiam est importare ordinem prædicari ad subiectum, nisi id dumtaxat repræsentare, quod se solo nequeat esse directè prædicatum, aut subiectum propositionis, sed potius modus quidam & ordo vnus ad aliud. Huc etiam recidunt definitiones Soti 1. part. introduct. cap. 8. notab. 1. & fermè Toleti lib. 1. cap. 12. iuxta quos terminus categorematicus est, qui significat aliquid, vel aliqua ; & syncategorematicus, qui significat solum aliquod.

8 Obiicies primò, hæc vox syncategorematicus est terminus syncategorematicus, vt perspicuum videtur : at se sola propositionem directè claudit, vt cernere est in hac, aliquis terminus est syncategorematicus. Respondeo distincta maiori : est terminus

syncategorematicus in actu signato, non verò in actu exercito, sicut hæc vox, signum naturale, in actu signato, est signum naturale, cum tamen in actu exercito sit signum arbitrium, & quod aiunt, ad placitum. Obiicies secundò ex P. Hurtado disp. 1. lect. 10. omnia nomina substantiua sunt categorematica, & adiectiua syncategoremata : at iuxta nostram definitionem etiam adiectiua sunt categorematica ; ergo vitiosa. Maior, quæ sola probationis indiga est, hunc in modum suadetur : syncategorematicus idem est, ac consignificatiuus teste Calepino, Nebrissenfi, & aliis : sed consignificare omnibus adiectiuis commune est, nimirum quæ simul cum substantiuis significant, eisque adiacent. Respondeo, omnia nomina adiectiua syncategoremata non sunt : tum quia omnes logici syncategoremata aliter usurpari nt, vt ipse, quo cum disputo, fatetur : at in vsu vocum communis consuetudo potissimè spectanda : tum quia syncategorema est consignificatiuum, & categorema se solo significatiuum, vt vltro damus : sed nomina adiectiua per se significatiua sunt dialecticè, & non præcisè simul cum alio, cum in propositione queant per se & sine adminiculo alterius prædicari, vt constat in hac homo est albus : tum tertio, quia eadem vox eodemque terminata modo, nequit esse iam nomen substantiuum, iam adiectiuum : at eadem vox potest esse interdum categorema, interdum syncategorema vt colligitur ex D. Thoma supra 1. part. quæst. 13. art. 3. & cernere est in hac voce solus, quæ in ista propositione, Deus est solus, categorema est, in hac verò, Deus solus est æternus, syncategorema est, & ob id prior propositio est falsa, secus vero posterior.

9 Obiicies tertio, ex eodem citata disp. 1. lect. 10. hæc pronomina omnis, nullum, aliquis, & similia, syncategoremata sunt, & tamen possunt se solis propositionem directè claudere, & eius integrum prædicatum esse, vt videre est in his ; homo confusus cognitus est aliquis ; carentia omnis rei est nullus, aut nullum ; Deus & creatura sunt omnia. Respondeo, in prima propositione subauditur homo : in secunda, ens : alias falsa esset, quod inde constat, quia si dicas carentia est nullum ens, aut etiam non ens, propositionem falsam haud dubiè proferes : subintelligitur ergo præcisè ens, secluso quidem non ente : eadem ratione coniungi potest in tertia subaudiri ens, aut quid eiusmodi sumptum in plurali. Quocirca nullum eorum pronominum interius, siue in mente est se solo prædicatum vllius propositionis, esto exterius, & in voce tale sit, quod solum adducta exempla persuadent.

10 Obiicies quartò, ex Arriaga disp. 1. lect. 4. nomina substantiua, quæ omnium confessione sunt categorematica, possunt in propositione directè subiici, & prædicari : pronomina vero illa, omnis, nullus, &c. quæ iuxta omnes sunt syncategoremata, nec possunt directè subiici, nec prædicari : at nomina adiectiua media sunt inter hæc & illa, siquidem subiici nequeunt, prædicari possunt, vtique se solis : erunt igitur partim categorematica, & partim syncategorematica, ac proinde perperam diuiditur terminus in categorematicum, & syncategorematicum, cum vltèrius in vtrinque medium, & penes aliquid cum altervtro similem diuidi eum oporteret. Respondeo, nomina adiectiua media quidem sunt inter substantiua & pronomina, verum nomina substantiua sola non sunt categorematica, vt apertè probatum est paulo superius : vnde nomina adiectiua inter categorematica, & syncategoremata non mediant, vt obiectio contendit. Itaque syncategorema, quodcumque sit, nega

negationem quandam virtualiter includit, quæ velut malignantis naturæ illud à ratione subiecti & prædicati in recto excludit: nomen autem adiectiuium saltem prædicatum directum se solo esse valet, quamvis non subiectum, atque aded syncategorema esse non sustinet. Vtriusque signum est, quod prolata hac propositione, *albus est homo*, particula, *albus*, censetur esse prædicatum, non subiectum, quia non hoc sed illud esse potest, nullo alio in mente subintellecto: Cæterum prolata hac propositione, *aliquis est homo*, particula, *aliquis*, à nemine censetur rationem prædicati obtinere in mente interiusvè, aut ea propositio huic æquipollere, *homo est aliquis* sicut illa prior æquipollet huic, *homo est albus*, quia nimirum *aliquis* est terminus syncategorematicus, adeoque nequit vnquam esse se solo in intellectu nostro subiectum, aut prædicatum, sed semper in consortio alterius, quod etsi taceatur exterius, tamen intus necessariò subauditur: cum ergo alio subaudito possit esse ex æquo seu subiectum, seu prædicatum, non est quamobrem subiectum non remaneat vti voces externæ præferunt, sonantque.

11 Ultimò obijciens; in hac propositione *nullum est animal, quod non vivat*, particula illa, *nullum*, subiicitur se solo, & tamen est syncategorema: quod etiam visere est in hac prædicatione, *nullus est Deus non trinus*. Respondeo, in nostra propositione adductum syncategorema se solo subiici: nam prima æquipollet huic in mente, *nullum animal est non vivens*; secunda huic, *nullus Deus est non trinus*.

12 Ex his quæ huc vsque differuimus, perspicue colligitur, tres divisiones termini proximè positas affines quidem esse, cæterum inuicem discrepare, quæ in re hallucinatus est, quantum arbitror, P. Hurt. disp. 10. sum. sect. 10. vbi duas posteriores confundit & Mag. Sotus lib. 1. sum. cap. 1. not. 3. vbi primam & secundam haud distinguit; siquidem terminus categorematicus significat omnia nomina substantiua, & adiectiua, vt homo, albus: terminus absolutus tantum substantiua omnia, vt homo, albedo: terminus abstractus tantum aliqua substantiua, vt albedo, humanitas: quare terminus categorematicus est superior absoluto, & absolutus abstracto, quia nullus terminus est absolutus, qui non sit categorematicus, & nullus abstractus, qui non sit absolutus; cum tamen è conuerso plures termini sint categorematici, qui non sint absoluti, & plures absoluti, qui non sint abstracti: quo pacto, animal v.g. est superius homine, eo quod nullus homo non sit animal, non tamen è conuerso.

13 Idem ordo superioris & inferioris, sed tamen inuersus, reperitur inter tria reliqua membra diuidentia præmissis opposita: nam terminus concretus, nomina substantiua, & etiam adiectiua complectitur, vt homo, albus: connotatiuus sola nomina adiectiua, vt albus, tubus: syncategorematicus sola pronomina adiectiua, & similes particulas, vt omnis, nullus: vn de terminus concretus est superior connotatiuo, & connotatiuus syncategorematico: quocirca iure merito in idem caput has tres divisiones coniecimus, vt earum differentia, conuenientia, & ordo, per iuxta-positionem melius appareat.

14 Recta quoque doctrinæ methodus postulat, vt hic etiam breuiter discutatur celebris illa diuisio termini in rectum, & obliquum. Illud dicitur impotari in recto, quod nominandi casu, qui rectus est, repræsentatur: in obliquo vero, quod cæteris casibus significatur. Non me latet aliquos recentiores censere, illud in recto importari, quod cognitione directiua amoris, aut odij seu vi cuius res amari, aut odio

haberi possit, repræsentatur, & importari in obliquo, quidquid secus repræsentatur. Hæc tamen doctrina mihi non placet; primo quia sentio belluina rem velut appetibilem repræsentat: at illam nec in recto, nec in obliquo exprimit, cum belluæ omnis dearticulationis rectæ, & obliquæ sint incapaces: secundo, quoniam hic actus, *imago diuina bonitatis*, summam & infinitam bonitatem verè repræsentat; cur ergo ad eius amorem dirigere nequeat, quantumvis eam in obliquo repræsentet: tertio, quia repræsentari in obliquo est indirectè cognosci, & repræsentari in recto est directè cognosci: at indirecta cognitio qua aliquid in alio cognoscitur amorem, & odium regulat aliàs beati non possent creaturas in Deo cognitæ amare; ergo etiam indirecta cognitio quæ casui indirecto, & obliquo respondet, amorem & odium regulare poterit. Quartò, quoniam fieri aliquando potest, & solet, vt cognitio rem in obliquo repræsentans clarior sit, atque perspicacior, ea quæ illius bonitatem in recto exprimit vt si asseras, *pater amicus est mihi ignotus*; ita enim si res habeat veluti asseritur, bonitas obliquè repræsentata clarius, & dilucidius apparet, quam bonitas in recto cognita: hæc ergo si amorem excitat, à fortiori illa. Quinto tandem: verbum eandem habet vim elicitiuam amoris, & odij per quodcumque tempus sit coniugatum, & siue ponatur in præteriti, à quo eius incipit coniugatio, siue in præteriti, siue in futuro: quocirca vt bona, aut mala præsentia nos delectant, vel angunt, sic etiam præterita nobis placent, aut displicent, sic & futura timemus, aut speramus: similiter ergo nomen, seu ponatur in recto, à quo eius incipit declinatio, siue in aliquo obliquo, eadem tamen vi affectum amoris aut odij accendit. Alij censent, id importari in recto, quod ex vi cognitionis quam terminat subiectum, & prædicatum propositionis esse potest; in obliquo verò, quod nec subiici potest, nec prædicari. Cæterum supra tract. 2. cap. 1. n. 10. satis probatum manet, casus obliquos subiici & prædicari in consortio rectorum: quo hic sentiendi modus corrui.

15 Tandem diduci solet, terminus in specificatiuè, & reduplicatiuè: hic exprimitur huiusmodi particulis, prout, inquantum, vt, quatenus, & similibus; ille vero, quauis voce ab eiusmodi particulis absoluta: hic significat non tantum quod res ita se habeat, sed quod penes eam sit causa & ratio, cur ita se habeat: ille vero effectum, non vero causam: exemplum huius sit; *album in quantum album immediatè dissipat visum*: exemplum illius; *album immediatè disgregat visum*: nam in priori propositione album sumitur reduplicatiuè, in posteriori verò specificatiuè. Quod autem ait P. Hurt. initio log. §. 2. eas particulas recidere in has, *formaliter ac materialiter*, mihi omnino haud placet: tum quia, in hac propositione *album in quantum album est compositum ex subiecto & albedine*, album non magis sumitur formaliter quam materialiter, imò vtroque modo: at sumitur potius reduplicatiuè, quam specificatiuè: tum etiam, quia accipi reduplicatiuè, siue formaliter iuxta ipsum est prædicatum conuenire subiecto ratione alicuius formæ, & quod ita conueniat denotari: hoc autem est falsum, quoniam in hac propositione, *materia prima quatenus talis est substantia*, materia sumitur reduplicatiuè, & tamen nihil denotatur ei conuenire ratione alicuius formæ, sed potius ratione, sui prout omnem formam natura anteuerit: fortassis tamen Pater Hurt. nomine formæ solam intelligit causam, aut rationem, cur ita sit aliquid, quamuis exemplum, quo vtitur, albedinis de vera forma,

ma, actiue in subiecto recepto, eum loqui indicet.

CAPVT II.

Quid qualibet concreta importent, & quo pacto?

16 **Q**uod attinet ad concreta accidentalía, siue intrinseca, siue extrinseca, vt v.g. album, nigrum, genus, speciem &c. ea quidem importare semper in recto subiectum & in obliquo formam, docent Aureol. in 1. dist. 4. q. 1. art. 4. Auicenna 2. p. log. cap. de proprio Hurt. disp. 6. de an. f. 4. §. 38. & disp. 9. met. sect. 3. num. 28. Arriaga disp. 1. sum. f. 9. num. 262. & 66. Idem tradunt Fonseca lib. 5. met. cap. 7. q. 5. sect. 4. & Sotus q. vnic. de gen. art. 2. quibus in locis ambo, tametsi concreta accidentalía pro formali, adeoque magis principaliter censeant significari, ac nominari penes formam, quam penes subiectum; cæterum eorum nomina pro hoc supponere non pro illa, seu, quod perinde est, hoc non verò formam esse, id de quo dicitur quodlibet concretum, & quod dicitur dicto omni conc. eo, ac per consequens subiectum solummodò importari ab eis in recto adassentunt. In eadem sententia est Capreolus in 1. sent. dist. 4. art. 1. ad 2. his verbis, *Licet album, & albedo idem significant, tamen album copulat subiectum; significat enim albedinem in concretionem ad illud, & subiectum dicit in recto, & ideo supponit pro illo, & non pro albedine, albedo autem significat eandem formam sine tali concretionem, sed per modum substantia, vt dictum fuit supra, & ideo album non predicatur de albedine, nec e contra.*

17 Cæterum concreta accidentalía, quæ eacunque sint importare semper in recto formam, & non nisi in obliquo subiectum, aliquorum est sententia: quæ etiam tribui solet Caietano, Scoto, & alleclis: At vero eiusmodi concreta aliquando importare in recto solam formam, aliquando subiectum censent alij, quos suppressis nominibus refert supra Hurtadus disp. 6. de an. sect. 4. idem etiam innuit Auerſa q. 23. log. sect. 3. §. *addi potest.* Ita de concretis accidentalibus specificatiue, & absolute sumptis alij, alique authores: ea autem reduplicatiue sumpta importare in recto formam solam docent plerique: at subiectum simul, & formam quamuis pauci, sed tamen aliqui.

18 Rursus quod attinet ad significationem nominum, concreta accidentalía, quatenus talia, significari magis principaliter penes formam, & minus principaliter, solumque insinuatitè penes subiectum, docent Auerroës lib. 5. met. comment. 14. Alexander Alensis ibidem, Albertus Magnus etiam lib. 5. met. tract. 1. cap. 11. Capreolus supra in 1. dist. 4. q. 1. & 2. Durandus in 1. dist. 34. q. 2. Gregorius in primum dist. 8. q. 2. art. 4. Item B. Thom. lib. 5. met. lect. 9. his verbis, *nec est verum quod Auicenna dicit, quod predicata, quæ sunt in generibus accidentis principaliter significant substantiam, & posterius accidens, sicut hoc quod dico album, vel musicum: nam album vt in predicamentis dicitur, solam qualitatem significat, & significat autem hoc nomen album subiectum ex consequenti, in quantum significat albedinem per modum accidentis, unde oportet quod ex consequenti includat in sui ratione subiectum; nam accidentis esse est inesse, albedo enim etsi significat accidens, non tamen per modum accidentis, sed per modum substantia, unde nullo modo significat substantiam, si autem*

principaliter significaret subiectum, tunc predicata accidentalía non ponerentur à philosopho sub ente secundum se, sed sub ente secundum accidens: nam hoc rorum, quod est homo albus, est ens secundum accidens. B. Thomam Caietanum, & eius factionis authores alij communiter sequuntur. Sed Auicenna, Hurt. & Aureol. locis citatis malunt, concreta accidentalía importare subiectum velut magis principale significatum, & formam velut minus principale: Alij autem indicant, vtrumque ex æquo significari, & neutrum eatenus alteri anteferendum. At Fonseca relato illo cap. 7. lib. 5. metaph. quæst. 5. sect. 4. distinguit inter concreta accidentalía arte facta, & ea quæ sunt naturalia: atque hæc docet principaliter significari penes formam, quam penes subiectum, illa vero quoad vtrumque ex æquo, & formaliter, neutrumque insinuatitè, & secundaria ratione.

Denique, quod spectat ad rationem intrinsecam vel extrinsecam cuiuslibet concreti accidentalis; plerique authores significant, omne concretum accidentale importare intrinsecè, ac per identitatem realem tam formam, quam subiectum; Cæterum Rubius in prædicam. cap. 4. q. 2. à num. 15. tradit bifariam sumi posse, & solere concretum accidentale: primò, prout est vnum per accidens, & ex rebus ad diuersa spectantibus prædicamenta coalescens, & ita importare formam; & subiectum v.g. albedinem & parietem, intrinsecè quidem, & per identitatem veram: secundo prout est vnum per se, vniùque duntaxat prædicamenti, & sic importare intrinsecè & identicè solam formam accidentalem, eiusque vnionem cum subiecto, hoc vero tantum extrinsecè, & connotatiue, ac velut quid ab eo realiter adæquatè distinctum.

Hæc authorum sententiæ de concreto accidentalí. Quod autem attinet ad concretum substantiale, quale v.g. correspondet huic voci, *homo*, aliqui, in quibus P. Arriaga disp. 2. summul. sect. 9. docent, in suppositis purè creatis inuolui solam naturam in recto, & subsistentiam in obliquo; at in Christo modò subsistentiam inuolui in recto, & naturam in obliquo, interdum etiam vice versa, hanc in recto, & illam in obliquo. Alij verò, inter quos P. Vasq. 1. part. disp. 130. cap. 3. num. 3. putant concreta substantia his respondentia nominibus, Deus, homo, quidam homo, importare in recto solam naturam, & in obliquo subsistentiam: è contrario verò se habere concreta his subiecta vocibus, Petrus, Paulus, Persona, Pater æternus, eius Filius, aut Spiritus sanctus. Sed alij ex quibus videtur esse Auerſa quæst. 23. log. sect. 3. existimant omnia concreta substantia, importare in recto seu directè tam naturam, quam subsistentiam.

Porro quod spectat ad significationem nominum, concreta substantia expressius, & distinctius, adeoque magis principaliter significari quoad naturam, si sint his subiecta vocabulis, homo, Deus, hic homo, aliisque id genus: sin autem isti, persona, suppositum, Pater æternus, Filius, &c. quoad solam subsistentiam ita significari, tuentur Vasquez & Auerſa locis citatis, ac cæteri fermè Authores: dixi, *fermè*; quoniam aliqui Thomistæ cum Capreolo in 1. dist. 4. q. 1. art. 1. conclus. 5. docent omne concretum substantiale significari principaliter, & distinctè quoad solam naturam, nec nisi secundariò & implicite quoad subsistentiam. Tandem Scolastici quos viderim, ferè omnes in ea sunt sententia, vt putent concretum omne substantiale importare intrinsecè, & identicè tam naturam, quam subsistentiam, & neutram extrinsecè, ac tantum connotatiue.

CAP.

C A P V T III.

Quid nobis inter tot authorum placita videatur probabilium.

22 **A**ssero primo: concreta accidentalia siue intrinseca, siue extrinseca, specificatiue sumpta, quandoque subiectum in recto, & formam in obliquo, quandoque è contrario formam in recto, & subiectum in obliquo; interdum etiam ex æquo subiectum & formam in recto, & interdum in obliquo vtrumque important. Probatur assertio penes primam eius partem: quia hæc propositio vera est, *album est dulce*: sed hæc propositio, *albedo subiecti est dulcedo illius*, aut hæc, *albedo & subiectum est dulcedo* neutiquam esse possunt veræ: album ergo in priori propositione, qua specificatiue sumitur, albedinem in recto nec ex parte nec ex toto importat; alioqui prior illa propositio sequentibus æquipolleret, & omnes tres falsæ essent. Probatur assertio quoad secundam eius partem: quoniam hæc propositio, *album immediate disgregat visum*, vera est, album ergo, quatenus in ea sumitur, neutiquam dicit in recto subiectum, aliàs esset falsa, cum subiectum nequeat immediate visum dissipare. Item hæc propositio est vera, *album distinguitur formaliter à dulci*; at non nisi quia in mente æquiualeat huic, *forma albi distinguitur à forma dulcis*: sicut ergo in hac posteriori album infert in recto solam formam, ita & in illa priori, à qua nequaquam est distincta posterior, si non quod sonat exterius, spectes, sed magis quod intus representatur. Rursus, subiectum & prædicatum propositionis sunt concreta accidentalia ex obiecto quod subiicitur, & prædicatur, & forma intentionali, siue cognitione merito cuius ei conuenit subiici, ac prædicari: sed subiectum & prædicatum aliquando important in recto solam formam, siue cognitionem, cum forma intentionalis, siue cognitio quatenus talis subiectum, & prædicatum iuxta plerumque dialecticos strictissime dici consueuerit; quod si qui relationem aliquam fictitiam ex nostra cognitione refluam malint esse subiectum aut prædicatum formale, reddit idem argumentum, vt expendenti constabit. Probatur eadem assertio quoad tertiam partem: nam hæc propositio, *album est compositum quoddam ex substantia, & accidenti*, est vera; at interior & in mente nostra est eadem cum hac, *albedo & subiectum inuicem unita sunt compositum quoddam ex substantia, & accidenti*: quidni enim? sicut ergo prior terminus huius posterioris propositionis importat in recto tam formam, quam subiectum, ita similiter & prior terminus illius prioris propositionis, videlicet album. Deinde hæc præpositio, *album partim est idem cum dulci, partim ab eo distinctum*, verissima est; ergo quia album importat in recto subiectum suum, quod est idem cum subiecto dulcedinis, nec non albedinem, quæ scilicet sola distinguitur à dulci penes eius formam. Iam suadetur postrema assertionis nostræ pars hac propositione modali; *hominem esse album est possibile*, vbi album tam subiectum, quam albedinem in obliquo haud dubie inuehit.

23 **A**ssero secundo, concreta accidentalia, siue intrinseca, siue extrinseca, reduplicatiue sumpta, modo solam formam, modo subiectum solum in recto includunt, nonnunquam etiam vtrumque in recto,

P. Lyncei Philosophie Tom. I.

nonnunquam vtrumque in obliquo. Probatur assertio quoad primam & secundam partem, quoniam hæc propositio reduplicatiua, *album in quantum album disgregat visum*, plane vera est: at vera esse non posset, si album, quatenus in ea sumitur, inuolueret in recto subiectum, id enim enim esset subiectum in quantum tale disgregare visum, siue esse rationem disgregandi visum, quod nequit non esse falsum: album ergo, prout ei redPLICATIONI subest, non subiectum, adedque solam formam in recto importat. Rursus hæc propositio, *obiectum in quantum obiectum directe terminat cognitionem*, verissima est: falsa autem esset, si obiectum importaret in recto cognitionem, cum hæc nequeat se ipsam directe terminare, imo ne reflexe iuxta non paucos. Idem clarius cernere est in hac propositione de Deo prolata, *obiectum primum visionis beatifica prout tale est simpliciter infinitum*: quæ quidem vera est, cum nihil aliud reipia adstruat, quam Deum, vt simpliciter & in omni genere infinitum, visioni beatifica obici, ab eaque representari: at vera non esset, si visio importaretur in recto, quippe quæ tantum est infinita secundum quid, & in aliquo genere.

Tertia eiusdem assertionis pars suadetur, hunc in modum: hæc propositio, *album in quantum album est compositum quoddam*, vera est; at vera non esset, si album in quantum album esset intrinsecè, & essentialiter, vel sola albedo, vel solum subiectum: ergo est vtrumque intrinsecè, & quidditatiue: quidni ergo in recto: nam imprimis, si est vtrumque, id est albedo, & subiectum, sane vtrumque in recto de eo prædicatur, ergo & prout est subiectum & huic voci album in quantum respondet etiam poterit vtrumque in recto includere: deinde album specificatiue sumptum vtramque partem intrinsecè, & essentialiter includit, ita etiam in recto: similiter ergo reduplicatiue sumptum, vt prior modo, sic etiam posteriori vtramque complectetur: præterea autores relati cap. præcedenti, ac negantes album v. g. reduplicatiue sumptum aliud quidpiam importare in recto præter solam albedinem, docent etiam hanc tantum, non verò subiectum esse intrinsecè, & essentialiter album in quantum album, & redPLICATIONEM cadere supra solam formam, & nullo modo supra id in quo recipitur: quapropter, nisi fallor, satis efficaciter impugnari manent argumento proximè facto. Cuius vis amplius ita declaratur, & confirmatur: album in quantum album, si esset sola albedo, concretum in quantum concretum esset abstractum, & compositum in quantum compositum esset quid simplex, quorum tamen alterutrum est plane ridiculum. Denique eiusdem assertionis postrema pars probatur hac propositione modali, *album in quantum album reduplicatiue sumi necesse est*; vbi vtramque albi partem redPLICATIONI subiectam in obliquo id est in accusandi casu sumptam, quis non videat?

25 Superiores assertiones quoad singulas earum partes hæcenus probatæ, vnà modò corroborantur, & illustrantur: v. g. albū inuoluit subiectum, & albedinem à parte rei, & neutrum in recto, aut in obliquo: nec enim nisi beneficio intellectus ea alterutro modo importare potest; opus siquidem intellectus est conceptum rei talem esse, vt nominandi casui, aut alij respondeat: at in eo conceptu situm est, aliquid dici in recto, aut in obliquo: tum sic, album igitur modò subiectum, modò formam, modò vtrumque, & modo neutrum in recto poterit importare: probo consequentiam, quia dici in recto tam est de-

1 2 nomina

nominatio extrinseca quam cognosci : sicut ergo intellectus solum subiectum sine forma , aut hanc sine illo , aut neutrum , vel utrumque potest , ac solet cognoscere , ita similiter alterutrum sine alio , aut ambo simul , aut neutrum in recto inuehit , prout nimirum res tulerit . Ad hoc , intellectus reduplicare potest supra omne id , quod concretum accidentale inuoluit , eo modo quo id inuoluit ; atqui omnes , & singulas partes nunc in recto , nunc in obliquo , & in utroque , aut etiam in neutro importat ; quouis ergo modo supra illas intellectus reduplicare potest , sicut ei integrum est , quolibet illas modo cognoscere , ac proinde concretum accidentale reduplicatiue sumptum &c.

26 Afferro tertio : nomina accidentium naturalium concreta , videlicet album , nigrum , dulce , amarum , & similia magis principaliter significant formam , quam subiectum : suadetur assertio , quoniam significare est exprimere , eiusmodi autem nomina magis exprimunt formam quam subiectum , ut per se patet ; audita namque hac voce , *album* , in albedinis notitiâ illicò deuenimus , ignari prorsus quodnam sit eius subiectum , an scilicet homo , vel equus , vel paries , aliudve quidpiam . Secundò , quoniam ea nomina non significant subiectum , nisi ut affectum accidentali forma , ac prout ei subiaceret , illud ergo non secundum se , ac prædicata sibi intrinseca sumptum denotat ex principali , sed duntaxat prout extrinsecus denominatum à forma , siue penes hanc solam . Denique id colligitur ex Arist. lib. 7. metaph. cap. 5. ubi ait , accidentia concreta , de quibus est sermo , definiri , & explicari per additamenta subiectorum ; illorum ergo definitiones seu voces manifestatiue clarius , & explicitius , adeoque magis principaliter additamenta , siue formas superuenientes , quam , subiecta quibus superueniunt , significant .

27 Afferro quarto : nomina concreta accidentium artificialium , cuiusmodi sunt nauis , ferra , domus , vestis , statua , annulus , ex æquo significant principaliter subiectum saltem in genere aliquo particulari , & formam : hanc quia eam exprimunt , ut sponte sua liquet : illud eadem scilicet de causa ; nam audita hac voce , *nauis* , cuiusnam sit materiei confestim percipimus , quod nimirum lignea , & apta ad mare transmittendum , eiusque superanda pericula : item audita hac voce , *annulus* , quod illius materia sit solida , inflexilis , & ex auro vel argento , aliove simili . Rursus lignea nauis est simpliciter , & propriè talis , quæ verò est alterius materiei , v. g. papyraceæ , haud est nauis nisi secundum quid , & improprie , sicut homo pictus , aut fictus excususe tantum metaphoricè rationem hominis obtinet : utraque ergo nauis , quæ nimirum est ex ligno , & quæ ex papyro , aliaue materia ad nauigandum inepta , non vniuocè sed analogicè conueniunt : at si nauis vocabulum haud exprimeret vnâ materiam præ alia , nullamque principaliter significaret , sed solam formam nauticam ; profecto quemadmodum omnia alba , albive formam habentia vniuocè consentiunt : quia scilicet eam solam velut principale significatum important : ita pariter naues omnes , & quæcunque formam artificialem omnibus communem haberent , rationem nauis vniuocè participarent : quod tamen ex dictis esse constat absurdum . Tandem Sacramenta nouæ legis , ut certam formam , sic etiam certam , & destinatam materiam sensibilem sibi definiunt : eorum ergo nomina ex æquo utramque principaliter significant .

28 Afferro quintò : concreta accidentalia semper intrinsece , & identicè important subiectum , formam , & vtriusque vnionem . Probatur primò : quoniam

si album v. g. esset intrinsece , & quidditatiue sola forma albedinis terminata proprio inhærentiæ , siue vnionis modo ; non vero tam albedo , quam subiectum , & vtriusque vnio : sanè hæc propositio esset vera : albedo est simpliciter alba , siue album quid : sicut hæc est vera : albedo est forma albedinis terminata modo vnionis , siue inhærentiæ : consequens autem est omnino falsum , ut ostendetur in metaph. cum de prædicamento habitus erit sermo : interim satis esto præter Aureolum , Capreolum , & ceteros scholasticos id sentire Dionysium cap. 2. de diuinis nominib. & B. Thomam quest. 20. de verit. art. 9. ad 3. his verbis : *albedo facit album , quamuis ipsa non sit alba , sed est , quo aliquid est album* . Secundò : quia humanitas , aut , quod iuxta est , humana natura nequit vnquam ita sumi , ut sit intrinsece , & quidditatiue sola forma substantialis hominis , nimirum anima rationalis terminata proprio vnionis modo ; nec materia nisi ad summum connotatiue , & veluti extrinsece ; ut aduersus Platonicos Peripatetici omnes tradunt : pari ergo ratione album , siue natura albi ; vel , ut alij loquuntur , albedineitas nequit ita sumi , ut sit intrinsece , & quidditatiue sola albedo , eiusque vnio cum subiecto ; non verò hoc , nisi tantum extrinsece , & connotatiue . Tertiò : totum integrale , siue continuum nunquam ita potest accipi , ut sit intrinsece , & identice tantum altera pars , eiusque vnio continua : quinimò necesse est , ut sit utraque pars ; homo , v. g. caput , cor , pedes , & reliqua membra ; equus similiter , &c. , pari ergo ratione in præsentī totum accidentale , non continuum , sed penetratum , haud erit intrinsece & identicè altera tantum pars , eiusque vnio penetratiua ; sed necessario debet esse utraque . Quartò , tandem : totum , siue concretum per accidens , album v. g. haud est vnquam intrinsece , & quidditatiue solum subiectum cum modo receptionis , eius scilicet , qua albedinem suscipit : similiter ergo nunquam poterit esse sola albedo terminata modo inhærentiæ .

29 Afferro sextò : concretum substantiale , cuiusmodi est homo , aliudve suppositum importat semper in recto solam subsistentiam , nec nisi in obliquo naturam , siue partes substantiales , ex quibus tanquam earum totalitas resultat . Hæc assertio quod attinet ad supposita purè creata , satis perspicua est in nostris principiis : quum enim in iis sumus , ut arbitremur , suppositum omne purè creatum inuoluere intrinsece , & identice solam subsistentiam , siue totalitatem partium , has verò siue naturam , veluti extrinsece , & connotatiue , qui fieri potest , ut vllum eiusmodi suppositum dicat in recto naturam , à qua prorsus distinguitur , & non potius solam subsistentiam , in qua præcisè consistit : Quod verò spectat ad suppositum ratione supposititalitatis increatum , & ratione naturæ creatum , nempe Christum , superior nostra assertio suadetur ex hac propositione : *hic homo , qui est Christus est Deus* : æquiualeat enim huic ; subsistentia habens naturam humanam Christi est subsistentia terminans in eo naturam etiam diuinam .

30 Afferro septimò : concretum substantiale , de quo fuit sermo proximè supra , interdum significatur magis principaliter quoad naturam , ut cum dicitur homo , equus , Deus ; aliquando verò magis principaliter quoad subsistentiam , ut cum dicitur persona , suppositum , hypostasis . Prior pars suadetur , quoniam expressius denotatur per priora vocabula natura , quam subsistentia ; audita enim hac voce , *homo* , ut aliis supersedeam , quænam sit natura ei subiecta , seu per eam significata , statim percipimus , non tamē quæ

quam substantia, nec magis an sit diuina, quam humana, aut etiā Angelica. Posterior pars assertionis nostræ probatur: quoniam ea voces, persona, suppositū, hypothēsis saltem in genere exprimunt substantiā: hoc autem sufficit, ut eius sint principaliter significantiæ, cum sint ipsæ ex primæua impositione sua tantū genericæ: alioqui etiā hæc vox generalis, ens scilicet, non significabit principaliter obiectiū ens, utpote quod tantum in genere sumptum indigitat. Hinc quoque liquet, cur nam hæc vox, album, non significet principaliter subiectum absolute, ac moraliter loquendo, licet illud in genere exprimat, nimirum quia non est notio generica vi suæ impositionis, sed potius specifica. Octauo tandem assero, concretum substantiale, si sit ordinis purè creati, intrinsece, & identice importat solam substantiam, siue totalitatem partium, ex quibus coalescit: sin autem sit ordinis ex parte increati, veluti hic homo, qui est Christus; sanè inuoluit intrinsece, ac per identitatem non solum substantiam, sed etiam naturam, id est, corpus, & animam; quorum alterum atque alterum, & à nobis paulò superius insinuata sunt, & vberius ostenduntur in physica libro 2. tractat. 8. cap. 7.

CAPVT IV.

Aduersus doctrinam capituli precedentis quadam argumenta soluta.

31 **O**biici in primis potest, contra primam partem nostræ assertionis primæ: album, si inuolueret in recto subiectum, cui inhaeret albedo, & hanc in obliquo, illud dicendum potius fore substantiam, quam accidentem; cum subiectum sit substantia, & forma albedinis accidentis: hoc quod sequitur, est absurdum, & manifestè falsum: hæc enim prædicatio, homo est albus, vel quid album, est iuxta omnes quinti prædicabilis siue accidentis. Respondeo subiectum secundum se sumptum esse substantiam; at prout albedini subest & vnum cum ea facit, esse accidentem: parum autem refert, quod albedinem ex obliquo importet huiusmodi vnum totumve per accidentem: tum quia denominatio sequitur debiliorem partem, quocunque modo eam includat totum, & estò minus principaliter, ut cernere est in homine, qui dicitur corporeus à materia, quam non tam principaliter, ac animam spirituales includit: tum etiam, quia album inuoluit albedinem, tamen in obliquo, at veluti formam: hoc autem satis est, ut eam principaliter complectatur.

32 **O**biici deinde potest contra secundam eiusdem assertionis nostræ partem; hanc propositionem semper esse veram, albedo vnita subiecto est abstractum quoddam, non concretum: at hanc propositionem, album est abstractum non vero concretum, nunquam esse veram: nunquam ergo album est idem quod albedo vnita subiecto: idem autem esset, si quando albedinem in recto, & subiectum in obliquo importaret. Respondeo, maiorem argumenti esse falsam: esto enim albedo secundum se sumpta, atque ut dialectici loquuntur à sequenti illa particula, *vnita subiecto*, distracta, sit abstractum quoddam, & non concretum; at est concretum seorsim ab ea distractione, & prout contrahitur per eiusmodi particulam: quocirca haud rectè infertur in consequenti propositione, quod album nunquam sit albedo vnita subiecto, eamque in recto nunquam importet.

P. Lyncei Philosophia. Tom. I.

33 **O**pponi etiam potest aduersus tertiam, & quartam eiusdem assertionis nostræ partem; aliter formam, aliterque subiectum in albo, v.g. includi, ut per se, ac sponte sua claret: qui ergo fieri potest, ut ambas partes ex æquo includat in recto, aut ambas in obliquo? hoc enim est, eas non diuerso, sed eodem modo inuolueri. Verum in promptu est responsio, satis scilicet esse, si album alteram partem veluti formam, & alteram veluti subiectum cohibeat, ut eas diuerso complectatur modo, quantumvis ambas in recto, aut in obliquo inuoluat; nec vero tantam esse diuersitatem includendæ vtriusque, ut inclusio vnius in ratione albi, cum alterius inclusione nullatenus conueniat. Denique propositiones superius à nobis adductæ, nimirum, album est dulce, album immediatè disgregat visum, album est compositum ex substantia, & accidenti, hominem esse album non repugnat, hæc inquam propositiones, aliæque similes, in præsenti materia communiter solent obici: At procedunt duntaxat aduersus eos, qui existimant album semper includere in recto subiectum, & in obliquo formam, aut è conuerso; secus verò contra nostram assertionem, cuius potius singulas partes apprime confirmant, ut eas recolenti constabit.

34 **O**biicies etiam contra primam, & tertiam secundæ assertionis nostræ partem: *reduplicatiue* & *formaliter* in idem recidunt, ac nihil inuicem discrepant; omnis ergo reduplicatio cadit supra solam formam: non ergo supra solum subiectum, aut supra subiectū simul, & formam. Sed respondeo, antecedens esse falsum, ut liquet ex dictis ad capituli primi finem. Obiicies secundo aduersus easdem secundæ assertionis nostræ partes: cum dicitur, album, v.g. in quantum album, reduplicatio pertinet ad id, quod directè & expressè significatur albi vocabulo (cuiusvis autem alterius concreti reduplicatiue sumpti par est ratio) at quod eo nomine expressè significatur, atque distinctè, est sola albedo, subiectum verò haud nisi confusè & implicite, ut per se patet, ac superius est ostensum: eam ergo non verò subiectum, aut ex parte, aut ex toto sumptum spectare debet reduplicatio. Respondeo, cum intellectum nec lateat ea pars, quam indistinctè, & implicite significat vox concreta, nec ea quam distinctè & explicatè, liberum ei esse supra alterutram reduplicare, aut supra vtramque, nec ad vnam potius quam ad aliam reduplicatiue referri voculam oportere. Contra primam, & vltimam eius assertionis partem nullum est argumentum, quod sit ponderis alicuius.

35 **A**rgumentaberis ergo contra tertiam assertionem nostram: id significat principaliter hæc vox, *album*, de quo verificatur esse album, siue pro quo ea supponit, & accipitur: haud enim credere par est vocem vllam accipi, nisi pro suo principali significato: atqui album supponit, & accipitur pro subiecto non pro forma, ut cum dicitur album est dulce, aut Petrus est albus, siue album quidpiam, ergo, &c. Sed nego maiorem cum Fonsæ & Capreolo locis superius citatis: primum, quia ut tract. seq. constabit, suppositio vocis, eiusque significatio haud sunt omnino idem quid, sed aliud, aliudque: cur ergo vox significet principaliter, id pro quo principaliter, & directè supponit? secundò, quia si vox, *omnis*, id præcipue significaret, pro quo supponit, hæc voces, album, dulce, molle, frigidum, sanum, idem prorsus significarent, cum pro eadem re possint accipi, & in eandem lactis v.g. substantiam conueniant. Deinde minor argumenti haud est vera vniuersim, cum albū aliquando etiā pro forma supponat, deq; ea dicatur, ac verificetur in recto, ut dicta c. superiore expendenti liquebit.

36

Argumentaberis item aduersus quartam assertionem nostram: sicut concretum accidentale artificiosum certam quandam materiam postulat, ita & naturale v. g. album: haud enim omnis substantia potest albedini subesse, aut alba denominari; non quæ spiritualis est; non fortassis quæ est cælestis; non etiam quæuis sublunaris v. g. corui, aut alterius rei, cuius sit nigredo proprietas inseparabilis: at concretum accidentale, cuiusmodi est album iuxta nos, quantumlibet destinatum aliquam materiam instar subiecti postulet, hoc non obitante haud significatur principaliter quoad subiectum: ergo nec artificiale, vtut subiectum determinatum exigat: alia autem ratio, cur ita significari debeat, præter eam exigentiam, nulla est, aut certe nulla, quæ non ad eam reuocetur.

37

Cæterum respondeo, quod dictum est album hac voce haud significari principaliter quoad subiectum, intelligendum esse de subiecto in particulari, & propterea est paries, v. g. homo, aut nix aliudve simile: nihil enim horum requiritur ad rationem albi; secus vero, si generalius sumatur: nam ita sumptum opus est ad rationem albi, nec hoc sine eo consistit: quare sicut concretum artificiale, quoniam determinatam quandam exigit materiam, sine qua non coheret, penes eam significatur principaliter, impositumque sibi nomen ad illam etiam directe spectat, ita ob similem exigentiam concretum naturale, scilicet album, aliudve quoduis, significatur primario, quoad materiam generalem: quia verò latissime patet genus illud materię ad rationem albi necessarium, cum tamen eius latitudinis haud sit quod ad nauem, domum, statuum, &c. requiritur, inde est quod concreta accidentalia nature soli debita, moraliter loquendo, nullam certam, ac determinatam materiam, aut speciem, aut genere sibi determinent, secus vero ea quæ artis sunt effecta, hæc enim destinati saltem generis materiam exposcunt: vnde priora concreta moraliter loquendo haud significantur principaliter, quoad vllam certam etiam genericam materiam, secus vero posteriora, atque adeo ab illis ad hæc arguitur perperam.

38

Enimuero hoc animaduertendum est, nomina accidentium concreta, vt album, nigrum, & cætera eiusmodi, alio ex titulo significare principaliter, & expresse solum formam, non vero subiectum etiam latissime & generaliter sumptum, nempe quia exprimunt formam, & eius quodammodo nomenclaturam, propriamque notam: quæ enim est affinitas, & cognatio albi v. g. cum albedine, nigri cum nigredine, tales termini concreti abstractos formis impositos representant, in eorumque notitiam conferunt, haud secus ac alia quæuis imago etiam imperfecta, rem, cui est naturaliter similis, exprimit: nil autem eiusmodi cernere est in albo, nigro, & aliis id genus vocibus, si cum parietis, ligni, aliorumque subiectorum nominibus propriis comparentur: haud enim his illæ affines sunt, haud ab eis solo casu dissident. Porro autem quæ aduersus quintam, sextam, septimam, & octauam assertionem nostram argumenta fieri possunt, operosiora sunt, quam vt hic possint, aut debeant expediri: iis opportunius fiet satis citat.

libro 2. Physic. tract. 8.
per totum.

CAPVT V.

Quatenus concreta multiplicentur?

39

Beatus Thomas 1. part. quæst. 39. art. 3. & 3. part. quæst. 3. art. 7. & alibi sæpe, Capreolus in 1. dist. 4. quæst. 1. art. 1. ad 1. Aureol. Vazquez 1. p. disp. 155. cap. 1. Valentia 1. p. disp. 2. generali q. 13. punct. 3. §. *Nihilominus doctrina illa*. Aureolus in 1. dist. 4. q. 2. art. 4. Auerſa quæst. 23. logicæ sect. 3. Ariaga disp. 1. Summular. lect. 9. Canariensis, Caietanus, & Ferrariensis inferius citandi, alique plures communiter, docent concreta accidentalia, vt album, nigrum, iustum, cognitum &c. tum multiplicari, cum eorum supposita, subiectaue multiplicantur, atque alicui subſunt voci numerali: at vero penes formas quantumuis plures ea neutiquam plurificari. Porro autem huius sententiæ non pauci Authores sermonem habent de concretis accidentalibus, propterea talibus ex parte modi loquendi, siue de eis propterea adiectiue significatis: ita enim illa, sicut dictum est, multiplicari putant: cæterum eam regulam non tenere temper, si nomine aliquo substantiuo significentur.

40

Quod attinet ad concreta substantialia naturam completentia & substantiam, eaque diuini ordinis, omnes catholici docent hoc concretum, Deum, ad multiplicationem sui non satis habere plures substantias, sed exposcere multiplicem naturam diuinam, & quia hæc repugnat, idcirco repugnare plures Deos: at hoc concretum, personam diuinam, è contrario multiplicari posse, & debere penes substantias solas, non penes naturam. Ita inquam Catholici omnes, præter Aliacensem in 2. q. 3. & Marsilium q. 5. qui eis locis aliqua ex parte dissentiant, & haud satis catholicè docent, de rigore sermonis dici posse personas diuinas esse tres Deos, eumque loquendi modum ob id duntaxat cauendum, ne quis eo delusus tres esse diuinitates sibi, aliisque persuadeat.

41

Iam quod spectat ad concreta substantialia, aut omnino creati ordinis, aut creati simul atque diuini, in primis Canariensis 1. p. q. 39. art. 3. Caietanus ibidem & 3. p. q. 3. art. 3. Ferrariensis 4. contra gentes c. 11. Durandus in 3. dist. 1. q. 3. & Richardus in 3. etiam dist. 1. art. 1. q. 5. tradunt, ea, si sint concreta naturæ, cuiusmodi sunt, homo, equus, leo &c. hoc est, talia vt naturam explicite importent, requirere multiplicitem tam hypostasim quam naturam, quo absolute ac simpliciter multiplicentur, ac plura dicantur, & in hoc differre à concretis accidentalibus: quod si tres personæ assumerent vnā humanitatem, aut vna persona tres humanitates, aiunt Caietanus, Durandus, & Richardus locis citatis in neutro euentu futurum vnū hominē simpliciter, aut plures etiam, sed vnum secundum quid, in primo quidem ratione naturæ, & in secundo ratione hypostasim. Cæterum Gabriel in 3. dist. 1. q. 2. art. 3. dub. 4. Marsilius in 3. q. 2. art. 3. dub. 2. & alij plures nominales concreta substantialia creati ordinis, & ea quæ sunt accidentalia, perinde habent, & non minus illa quam hæc tradunt multiplicari penes sola supposita subiectaue, non autem penes formas, seu naturas: quare, si assumeret vna persona plures humanitates, nihilominus fore dicendum vnum hominem, si autem plures personæ eandem humanitatem, fore dicendos plures

res

res homines. At verò huiusmodi concreta substantialia ad multiplicationem sui exposcere multiplicem naturam, eaque sola contenta esse, nec pensi habere, an hypostasis sit vna, vel multiplex, docent Scotus in 5. dist. 1. q. 3. & in 1. dist. 11. q. 1. Antistodorenensis lib. 3. tract. 2. c. 2. q. 5. Capreolus in 1. dist. 4. q. 1. art. 1. Vazquez 1. p. disp. 155. c. 4. & alij non pauci: proinde auctores hi in ea sententia sunt, vt existiment, tres personas, si assumerent eandem humanitatem, dicendas esse non nisi vnum hominem; & si vna persona assumeret tres humanitates, earum merito illam dicendam esse triplicem hominem, siue tres homines.

42 Quod attinet ad concreta substantialia magis subsistentiam, quam naturam declarantia, cuiusmodi sunt, persona, suppositum, ea etiam in rebus creatis multiplicari præcisè, ob solam multiplicem subsistentiam, aut ob huius unitatem vna esse, nulla naturæ ratione habita, docent plerique auctores hæcenus memorati, & alij quos breuitatis causa missos facimus: pauci vero, sed tamen aliqui cum P. Arriaga disp. & sect. sæpè sæpius citatis num. 70. contrarium volunt; adeoque si vna subsistentia creata plures haberet humanitates, non vnam personam, sed plures eam futuram, & si tres subsistentiæ assumerent eandem humanitatem, eas fore non nisi vnam personam.

43 Tandem, quæ hæcenus retulimus de cunctis substantialibus concretis, plures ita accipiunt, quasi non sit attendendum, an sint substantialia ex parte obiecti, & rei significatæ, sed potius, an talia sint ex parte modi significandi, ad hoc vt sint multa vel vnum, ea ratione qua manet explicatum: itaque, vbi nomine aliquo substantiuo significantur non adiectiuo, siue re ipsa ex solis substantiis coalescant, siue etiam ex accidenti quodam, nihilominus in iis valere regulas concretorum substantialium, hucusque ex authoribus adductas, non quidem omnes, cum sint inuicem oppositæ, sed aliquam illarum, eam scilicet quæ singulorum principis magis est consentanea: sin autem adiectiuè exprimantur, qualiacunque sint re ipsa, tamen ea sequi regulam concretorum accidentalium huius initio capituli propositam. Atque hæc authorum placita.

CAPVT VI.

Quid in superiori controuersia videatur nobis verius?

44 **A** Sfero primò: si sermo sit de re ipsa, non de modo loquendi, quo res aliqua dicitur absolute, ac simpliciter vna, vel multiplex, multiplicitem & unitatem cuiuslibet concreti, siue sit accidentale siue substantiale, siue creati siue diuini ordinis, desumendam esse ex omnibus, & singulis eius partibus, hoc est, ex supposito subiecto, & natura, seu forma, nec ex hac sine illo, aut è conuerso. Probat, & declaratur exemplis: nam si tam subiectum quam albedo sit multiplex, erunt reuera plura alba: quod si vtraque pars sit vna tantum, vnum tantum erit album: sin autem albedo sit vna, & multiplex eius subiectum, aut hoc vnum, & illa multiplex, haud erit ex parte ipsius rei in alterutro euentu album vnum adæquatè, & secundum omne quod importat, haud etiam in iis multiplex omnino, & penes omnia sua principia intrinseca, vt est per se euidens atque manifestum, quantumuis absolute ac simpliciter dici debeat in vno euentu re-

periri plura alba, & in alio duntaxat vnum, eo quod nobis familiare sit, cum loquimur, quæ partis propria sunt, hæc toti attribuere, & pro vrietate partium aliter aliterque de toto fari. Rursus, si tam natura quam subsistentia humana sit vna tantum, re ipsa vnum hominem gignent: si plures ambæ, multiplicem: si prior vna, & posterior multiplex, aut è diuerso, nec vnum nec multiplicem adæquatè, & secundum omnia principia intrinseca, sed ex parte vnum, & ex parte non vnum, sed reapse plures, tametsi in iis euentis, aut vnum hominem absolute, & simpliciter, aut potius multiplicem iuxta varias authorum sententias oporteat eum appellari. Præterea Deus de quo cautius est loquendum, ex parte ipsius rei haud est vnus, secundum omne quod importat; subsistentiam enim importat, quam tamen de fide est esse multiplicem: haud etiam est multiplex, secundum omne quod includit; naturam siquidem includit, cuius tamen tradit catholica fides unitatem: ita inquam se habet re ipsa, esto absolute, ac simpliciter, & nulla facta additione, appellandus necessario sit vnus Deus, non vero multiplex, omnisque alia locutio scripturis, ac Patribus sit contraria. Quocirca nullam arbitror in præsentia controuersiam esse posse de re ipsa, sed solum de modo loquendi, quo nimirum aliquid absolute dici consuevit vnum aut multiplex, denominatione sumpta, iam ab vno, iam ab eius alio intrinseco prædicato: atque hoc supponunt antiquorum plerique, licet recentiores quidam similitudine vocum delusi, quæ circa eas est lis, hanc ad res ipsas quo iure, quaque iniuria transferant.

45 **A** ssero secundo: concreta accidentalia multoties dici solent absolute, ac simpliciter plura aut vnum, propter unitatem, ac multiplicitem subiectorum suppositorum, & duntaxat. Suadetur assertio, quoniam esto in vno & eodem pariete sit multiplex albedo, eiusque varij gradus, quorum alteruter se solo ad dealbandum sufficiat, haud propterea sequitur, eum esse plures albos vel substantiuè plura alba, haud nisi vnum tantum: sicut etiam, vt verbis vtar B. Thomæ 3. p. q. 3. art. 7. *Homo, qui est duobus vestimentis indutus, non dicitur duo vestiti, sed vnus vestitus duobus vestimentis, & qui habet duas qualitates dicitur singulariter aliqualem, propter duas qualitates*: hæc ille. E contrario verò, si vna tantum albedo diuinitus locaretur in duobus subiectis, ea plura quidem alba nemo non appellaret. Rursus, homo triplici cognitione humana scilicet, angelica, & diuina cognitus, dici non solet triplex, sed idem obiectum diuersimodè cognitum. At è contrario homo, equus, & angelus eadem simplicissima cognitione à Deo cogniti tria obiecta seu tria cognita dicuntur: Ex quibus omnibus colligitur, concreta accidentalia haud raro dici vna vel plura, provt talia sunt eorum subiecta, nulla formarum ratione habita, & esto illæ contrariam potius conditionem sibi vendicent.

46 Porro autem hæc assertio secunda meo vera iudicio est, non solum si concreta accidentalia nomine aliquo significantur adiectiuo, in quo omnes fermè conueniunt, sed etiam si substantiuè accipiantur; tum propter exempla nuper adducta, tres enim parietes eadem albedine affecti dicerentur tria alba, & modo tres homines eadem cognitione cogniti, tria tamen obiecta dici consuecunt: tum etiam, quia artifex, philosophus, creator, Dominus, nomina substantiuæ sunt, & tamen idem homo pluribus artibus pollens, dici solet vnus artifex, & philosophiæ naturalis, moralis, & rationalis scijs non plures philosophi sed vnus; Deus item, plures quamuis

relationes creatoris & Domini habeat, non nisi vnus Dominus, vnusque creator. E diuerso autem, si vna quædam ars, & vna philosophia scientia in multis ponerentur hominibus, haud dubie dicerentur plures artifices, philosophi: idemque est de relatione domini, & creatoris si per impossibile foret alterutra qualitas quædam pluribus subiectis inesse non repugnans suapte natura.

47

Probatio autem prædictæ assertionis haud est alia, nisi communis vsus, qui est optimus dicendi magister, & quo solo nititur B. Thomas 3. p. q. 3. art. 7. ad probandum, non solum concreti accidentalis in aliquibus euentis, sed cuiuslibet concreti in quolibet euentu pluralitatem, & vnitatem desumi oportere à solis suppositis: *Nominibus*, inquit, est vtendum, secundum quod sunt ad significandum imposita, quod quidem est ex consideratione eorum quæ apud nos sunt, & ideo oportet circa modum significandi, & consignificandi considerare ea quæ apud nos sunt, in quibus nunquam nomen ab aliqua forma impositum pluraliter dicitur, nisi propter pluralitatem suppositorum: Hac ille; cuius tamen doctrina restringenda est, ne sit falsa, vt ex inferius dicendis constabit. Non me later aliquos cum Arriaga citata disp. 1. summul. sect. 9. hoc argumentum vti: omne quod dicitur multiplex, tale dici nequit, nisi propter id quod importat in recto: at album v. g. & quoduis aliud accidentale concretum, infert in recto suppositum, penes hoc ergo solum poterit, ac debeat multiplicari. Sed contra primo, quia Deus importat in recto non semper naturam, sed aliquando personam, vt tam de ipso quam de quouis alio concreto substantiali naturam declarante ostendimus supra cap. 3. assertionem 9. vtque perspicue colligitur ex B. Thoma 1. p. q. 39. art. 4. quandoque ergo hoc nomen Deus supponit pro essentia (vtique principaliter, & in recto) vt cum dicitur Deus creat, quia hoc predicatum competit subiecto ratione forme significare, quæ est Deitas. Quandoque vero supponit personam, vel vnâ tantum, vt cum dicitur, Deus generat; vel duas, vt cum dicitur Deus spirat; vel tres, vt cum dicitur Regi seculorum, immortalis, inuisibilis, soli Deo &c. 1. Timot. 1. Vbi animaduertere est penultimam, & antepenultimam propositionem, ab Angelico præceptore allatas, haud quaquam esse posse veras, nisi in eis persona supponatur, ac subiiciatur in recto, vt intuenti liquebit. At nunquam ita sumi potest Deus vt eum multiplicari seu plures Deos dici fas sit, perperam ergo statuitur tum aliquod multiplex dici posse cum quod importat in recto multipliciter non refugit. Vltimus album importat in recto formam haud raro: at nunquam est in vsu, vt quatenus ea voce exprimitur, dicatur multiplex, ob multiplicem albedinem, quam eadem subiecto inesse fert probabilior opinio vel certe quam posse ei inesse est in dubium: ergo ex hoc etiam titulo fallax est & Lesbyæ similis ea regula, quæ præcipit multipliciter in recto semper attribuendam esse toti concreto.

48

Assero tertio: concreta accidentalialia interdum tamen dici solent absolute & simpliciter plura, ratione formarum duntaxat. Probatur assertio: nam à primo, cum dicitur, homo est quiddam animal rationale, huius propositionis subiectum & predicatum dicuntur absque vlla restrictione duo quædam concreta intentionalia, duoque eius enunciationis extrema pluresque termini: at tota eorum pluralitas ac distinctio se habet ex parte cognitionis, quæ velut forma denominat subiectum & predicatum, & est multiplex vel realiter, vel certe vir-

tualiter: ipsum autem obiectum seu materiale nullam obtinet distinctionem aut pluralitatem, nisi à forma illa intentionali emendicatam. E contrario vero, homo in ea propositione est vnum subiectum, propter vnitatem formæ subiicientis, cum tamen res ipsa quæ subiicitur, homo scilicet, haud sit vna secundum se sed multiplex, Petrus nimirum, Paulus ac cæteri: idem videre est in subiecto huius enunciationis, *Petrus & Paulus currit*, quod quidem vocatur absolute vnum subiectum, vnusque terminus complexus, & non multiplex, sicut tota propositio vna similiter & non plures, & tamen vnitatis talis subiecti, non à materiali, sed à formali quæ sunt re ipsa plura ac diuersa, intentionaliter copulante oritur.

49

Rursus secundo: genus & species dicuntur duo prædicabilia specie diuersa, adeoque realiter plura; nec enim possunt esse realiter idem quæ sunt specie diuersa: atqui pluralitas, ac distinctio realis eorum intercedit inter solam vniuersalem formam, genereitatem videlicet & cognitionem specificam, cum pro materiali haud quaquam realiter fecernantur. vt cernere datur in homine comparatione animalis, & in quibusvis aliis obiectis vtriusque vniuersalitatis substratis. E diuerso autem species dicitur vnum predicabile, tametsi hominem v. g. equum, ac cæteras species complectatur propter vnitatem scilicet formæ; & earum etiam quæuis dicitur vna species, quamuis plura indiuidua comprehendat, nimirum ob vnitatem cognitionis, cui velut formæ subiunguntur, & merito cuius in eandem speciem coalescunt. Quod autem in genere, & specie argumentum factum est, idipsum potest in aliis concretis intentionalibus fieri.

50

Præterea tertio: albedo, & dulcedo receptæ in eodem subiecto tribuunt ei diuersas denominationes: quæuis autem denominatio est concretum complectens formam denominantem, & subiectum denominatum: concretum ergo, physicum etiam, iis solet exprimi vocibus, vt possit prout eis subiectum dici multiplex, ob solius formæ multipliciter: vel paulo aliter; album quatenus tale distinguitur à dulci, & est diuersum ab eo concretum: hoc ergo, non obstante vnitatis subiecti, dicitur aliquando multiplex, atque diuersum. Ex alia etiam parte, si albedo recipiatur simul in materia, & quantitate, & has quoque demus inuicem distinguere, vtraque tamen dicetur vnum album: tale item dici, ac censi solet aggregatum materiæ & formæ, etiam si, pro eo ac aliqui putant, ambæ albedinem aliaque accidentia ex aquo suscipiant: vnitatis ergo solet attribui concreto etiam physico, propter vnitatem formæ solius. Denique, si in eadem materia sint plures formæ artificiosæ, v. g. si ex eodem metallo fiat affabre vas quo bibatur, & imago fictilis, signum, quo leo. v. g. aut aliud animal repræsentetur, vt sæpe sæpius contingit, profecto dicentur duo quædam artefacta, vas scilicet, & imago sine simulachrum: deinde, si diuersis specie materiis imprimatur eadem forma artificiosa leonis, ari videlicet & pario lapidi, haud erunt plura specie simulachra, seu signa, sed potius vnus, eiusdemque speciei: concretum ergo accidentale dici potest quodammodo vnum, ratione solius formæ.

51

Notandum hic quoque, præsentem assertionem tertiam (cuius non est alia probatio præter vsum, & modos loquendi superius adductos, sicut de secunda diximus) procedere in concretis accidentalibus, tum nomine aliquo substantiuo significatis, idque

idque sapissimè, vt liquet exemplis quibus vsi sumus; tum etiam aliquando in eis adiectiue sumptis: nam species, & differentia. v.g. dicuntur, non duo modò prædicabilia, sed etiam duæ prædicabiles; aliaque prout prædicabilis cenetur distincta ab alia, & talis vsurpatur; Neque non Petrus. v. g. diuersas cognitiones terminans hoc ipso dicitur multifariam cognitum, scilicet clarè, & obscurè, intuitiue, & abstractiue, per sensum & intellectum: illa autem vocula *multifariam*, non appellat supra Petrum secundum se, sed supra cognitum adiectiue sumptum: huiusmodi ergo concretum ob solius multipliciter formæ multiplicatur, sin minus nominaliter, at certe aduerbialiter. Quod attinet ad concreta substantia, tum creati, tum etiam increati, & Diuini ordinis, quo pacto ea multiplicentur re ipsa, declaratum est à nobis supra ad initium huius capituli. Quod verò spectat ad modum loquendi de eorum multipliciter, ex Theologicis principiis valde dependet ideoque hic à nobis præmittitur.

TRACTATUS IV.

De proprietatibus veritatis simplicis, siue termini.

CAPVT I.

Quatenus prap. termini proprietatem, videlicet suppositionem, alij auctores explicent?

1 ppositio significat primò positionem vnius rei pro alia, qua ratione puerum suppositum dicimus: secundo hypothesim, seu questionem finitam liti suppositam. vt subie tam: tertio propositionem aliquam, quam certam, ac ratam volumus eo fine, vt ad eam ad aliam gradum faciamus; veluti si quis arguat ita: supponam: virtutem esse laudandam: tunc sic; sed Prudentia est virtus, ergo laudanda: quod si prima illa propositio non admitatur dicitur de subiecto non supponente, videlicet ea, de cuius subiecto falso prædicatum supponitur, aut certò affirmatur, de quo bene Hurtado disputat. 1. summ. sect. 2. & alij. Quartò, & propius nostro instituto significat suppositio affectionem quandam termini.

2 Quam definit Villalpandus lib. 1. cap. 1. esse *terminum existere in propositione, & esse rem quam significat tempore importato per copulam.* Impugnatur tamen hæc suppositionis definitio; quoniam suppositio est proprietas termini, vt cum ipso reliqui omnes supponimus; at esse rem quam significat tempore importato per copulam, non est proprietas termini: ergo &c. Minor hæc suadetur; est formalissime veritas complexa, sed veritas huiusmodi, sicut & falsitas ei opposita est affectio huiusmodi, & in solo termino minime reperibilis, vt certo certius. Vltèrius, in propositione falsa termini supponunt; at terminis propositionis falsæ, quatenus supponunt, earumque suppositioni adducta definitio non competit; ergo est vitiosa. Maior probatur: nam in hac propositione, Deus non est trinus, Deus sup-

ponit pro vero Deo, ideo enim propositio falsa est aliàs vera existitura: nam si Deus ita non supponatur, sed sine vlla suppositione formali spectetur, sanè propositio verissima erit; siquidem vox Deus, trina non est, cum nec tribus litteris, nec tribus etiam syllabis constet. Idem liquet in hac propositione falsa, equa non est similior homini, quam aqua; aut in hac homo est similior equo quam hamo, aliisque similibus, quarum subiecta, si non supponant formaliter pro rebus, sed in solis vocibus sistatur, erunt euidenter veræ. Denique quia cum suppositione termini significationem rei à se distinctæ coniunctam ab eaque inseparabilem adstruit ea definitio, cum tamen termini alterius non significatiui quodam modo supponant, videlicet materialiter, vt constabit inferius.

Secundò suppositionem definiuit Sotus 2. part. introduct. cap. lect. & not. 1. acceptionem termini pro aliquo respondente illi, secundum eandem acceptionem. Displicet etiam hæc definitio: tum quia obscuratum quia nugax; obscura quidem, quia nescias, quid nomine acceptionis accipiat, substitutionem, an significationem? & alij aliter eum accipiunt: nugax quidè, quia æquiualeat huic, suppositio significat eandem rem, quæ significatur per illam; aut certè huic, est substitutio rei pro re, pro qua substituitur. Tertio eam definit Cardin. Tolet. lib. 2. cap. 1. vsum termini pro se, vel pro suo significato. Verum haud magis placet, quoniam suppositionem in communi per species, videlicet materialem, quæ est vsus termini pro se, & formalem quæ est eius vsus pro alia significato, definit: non secus, ac si quis animal definiret, viuens, rationale, vel irrationale.

Quartò, nonnulli recentiores in quouis termino distinguunt duplicem significationem; aliam actu primo talem, qua in alienius cognitionem ducere potest: aliam actu secundo eiusmodi, quæ nimirum de facto ducit: & suppositionem cum hac posteriori significatione eandem prorsus, à priori verò distinctam, existimant. Cæterum tribus argumentis confutari possunt: primum est, quia termini extra propositionem verè significant etiam actu secundo; audita enim hæc voce, *homo*, in veri hominis notitiam illico rapimur: at non supponunt extra propositionem, vt ipsi cum plerisque in confesso habent; significatio igitur actu secundo talis, & suppositio neutiquam sunt eiusdem rationis atque naturæ; aliàs termini ex æquo intra, & extra propositionem supponerent, & significarent. Aliud aduersus eosdem auctores argumentum sic habet: hæc in propositione, *canis currit*, canis pro solo terrestri supponit: nam si pro maritimo, aut cælesti supponeret, haud esset vera sed falsa propositio; cum maritimus, & cælestis non currant, sed alter natet, alter luceat: sed canis in hac propositione significat actu secundo, non solum canem terrestrem, verum etiam maritimum, & sydereum, siquidem in eorum etiam notitiam ducimur: cuius signum est, quod audita propositione illa statim eam distinguimus, & de cane terrestri eam fatemur, de sydere vero ac pisce negamus. Tertium argumentum contra hos neotericos est eiusmodi: quouis terminus in quouis propositione significat actu secundo seipsum, aliàs nihil à se distinctum ita significaturus: at non in quouis propositione quouis terminus pro se, seu materialiter supponit: id enim esset suppositionem formalem de medio tollere; haud igitur recurrunt suppositio, & significatio proxima, atque actualis.

Demum Hurtadus disp. 2. sum. sect. 1. §. 6. suppositionem definit, substitutionem signi sensibilis loco